

Nota Armoedebestrijding; het bieden van een toekomstperspectief

1. Aanleiding voor deze nota

In 1997 is in Ridderkerk een nota over armoedebestrijding geschreven. Eind 2005 heeft de Raad verzocht een onderzoek te verrichten naar de inkomenspositie van de minima in Ridderkerk. Door dit onderzoek, uitgevoerd door Kwiz, is meer bekend geworden over de minima van Ridderkerk. Begin 2007 is het onderzoek naar de minima in Ridderkerk van Kwiz de raad aangeboden. Uit het onderzoek blijkt dat 9% van de Ridderkerkse huishoudens tot de minima behoort. Daarnaast is uit het onderzoek van Kwiz gebleken dat het bereik van de inkomens ondersteunende maatregelen matig is ten opzichte van andere gemeenten. Redenen genoeg om het beleid armoedebestrijding te herzien. In een begeleidende brief aan de Raad zijn de aanbevelingen van het onderzoek van Kwiz genoemd en is de herijking van het beleid aangekondigd.

2. Doel nota Armoedebestrijding

De ambitie van het bestrijden van armoede voor de komende jaren is het vergroten van het bereik en het gebruik van voorzieningen en het bieden van toekomstperspectief. Meer inzicht in de doelgroepen moet uiteindelijk leiden naar een meer op de doelgroep toegespitst voorzieningenpakket. Deze ambitie vereist een gemeentebreed beleid Armoedebestrijding. Dit betekent een gezamenlijke inspanning van gemeente, door samenwerking te zoeken met de partners (organisaties en inwoners).

Met verscheidene partners wordt getracht een beter zicht te krijgen op de doelgroep en daarmee beter zicht op de aanpak armoedebestrijding.

Het uiteindelijke doel van het beleid Armoedebestrijding, is om de armoedeproblematiek aan te pakken, tegelijkertijd moet het beleid gericht zijn op het activeren van mensen waarmee hun zelfredzaamheid wordt vergroot. Het uitgangspunt van zelfredzaamheid moet leiden tot het, op termijn, verbeteren van de financiële positie van de minima. Ridderkerkers moeten zoveel mogelijk in staat gesteld worden om voor zich zelf te zorgen.

In deze nota zijn de uitkomsten van het onderzoek van Kwiz, de bevindingen van de Conferentie Armoedebestrijding (eind april 2007) verwerkt en meegenomen. Tevens is rekening gehouden met landelijke en lokale ontwikkelingen. Na vaststelling van de nota zullen de actiepunten met financiële gevolgen worden uitgevoerd. Andere actiepunten, ter verbetering van onze werkprocessen en aanvraagprocedure, worden reeds uitgevoerd of zijn in voorbereiding. Een onderzoek naar de inkomenspositie van minima in Ridderkerk over 2008 behoort tot een van de actiepunten. De uitvoering en de resultaten worden via de programmamonitor gevolgd en worden periodiek met de verschillende platformen (waaronder het Klantenplatform en het Sociaal Platform) besproken.

Het uitvoeren van deze stappen impliceert niet dat het beleid eindig is, 'de klus is niet geklaard' met het onderzoek naar de inkomenspositie over 2008. We blijven zoeken naar mogelijkheden iets te doen voor de minima, binnen de verschillende gemeentelijke beleidsterreinen en met onze partners. Mogelijkheden zijn bijvoorbeeld een supermarkt voor de minima, aanpak analfabetisme, het stimuleren van eigen ondernemerschap, hoogte eigen bijdrage WMO, het stimuleren van uitkeringsgerechtigden als regisseur van eigen re-integratie etc.

We moeten continu beleid analyseren, beleid bijstellen en continu in gesprek blijven met de partners.

Deze nota beschrijft een aanpak voor enkele specifieke doelgroepen, waaronder ouderen, kinderen en uitkeringsgerechtigden met meervoudige problematiek. Maar ook aandacht voor de aanpak van risicogroepen zoals jongeren en volwassenen met betalingsachterstanden bij (energie)leveranciers.

Tegelijkertijd worden actiepunten voor de gehele minima ingezet, te weten het inzetten van Sociaal raadslieden, het hanteren van de inkomensgrens van 120% en het vereenvoudigen van de aanvraagprocedure.

Deze nota wordt geëvalueerd, hiervoor wordt een onderzoek door Kwiz uitgevoerd. Per actie wordt aangegeven wat er geëvalueerd wordt, dit richt zich vooral op aantallen en tevredenheid.

3. Het gezicht van armoede

Geen mobieltje voor de kinderen of geen dagelijkse warme maaltijd op tafel. In welke situatie spreek je over armoede? Een voorstelling maken over armoede is niet eenvoudig. Armoede kent vele schrijnende gezichten; sociale uitsluiting bij kinderen is er een van. Armoede wordt veelal gezien als financiële tekorten om een bepaald minimaal consumptieniveau te realiseren. Maar armoede betreft niet alleen een laag inkomen voor de noodzakelijke kosten van het bestaan¹. Het is een combinatie van financiële en sociale armoede, waarbij een toekomstperspectief ontbreekt. Armoede is een complex verschijnsel met veelal samenhangende dimensies als inkomen, maatschappelijke participatie, opleidingsniveau, gezondheid, zelfredzaamheid, woon- en leefomgeving, waarin het toekomstperspectief een belangrijk onderscheidend kenmerk is. Dit vooral in situaties waar nauwelijks uitzicht is op werk of verandering van leefsituatie. Armoede in deze brede betekenis is sociale uitsluiting. Armoede in smalle zin, wordt beschouwd als een tekort aan financiële middelen².

3.1. Inkomensgrens

De inkomensgrens om tot de minima te behoren wordt in het onderzoek van Kwiz gehanteerd op een inkomen lager dan of gelijk aan 120% van het wettelijk sociaal minimum³. Bij de meeste gemeenten ligt de inkomensgrens op of onder de 110%.

Behalve bovenstaande inkomensgrens is in deze nota rekening gehouden de Nibud-methode van budgetteren met het basispakket. Dit pakket omvat alle uitgaven die als noodzakelijk kunnen worden beschouwd. Dit zijn kosten die een huishouden moet maken voor wonen, kleden, voeden, gezondheid, zekerheid (verzekeringen) en informatie (telefoon, internet/computer en tv).

3.2. Sociale uitsluiting

Niet altijd is duidelijk wat onder sociale uitsluiting moet worden verstaan. Sociale uitsluiting gaat verder dan een bepaalde inkomensgrens of sociaal isolement.

Uit onderzoek blijkt dat de gezondheidstoestand en het huishoudinkomen belangrijke risicofactoren kunnen zijn voor sociale uitsluiting.

Sociale uitsluiting is onderverdeeld in vier aspecten⁴.

1. Materiële deprivatie; niet zozeer een laag inkomen, als wel concrete materiële problemen (zoals schulden).
2. Onvoldoende toegang tot 'social rights' op het gebied van onderwijs, huisvesting, gezondheidszorg, veiligheid enz..
3. Onvoldoende sociale participatie, gebrek aan sociale ondersteuning;
4. Onvoldoende normatieve integratie: onvoldoende naleving van centrale waarden en normen (zoals het arbeidsethos), overtreding van wettelijke regels (zoals misbruik van sociale zekerheid).

Bovenstaande aspecten zijn opgenomen in de actiepunten.

4. Gemeentelijk beleid; wat doen we al?

Gemeenten hebben bij armoedebestrijding en bevordering van participatie een regiefunctie. De invoering van de Wet Werk en Bijstand (WWB) in 2004, heeft grote gevolgen gehad voor het minima- en bijzondere bijstandsbeleid van gemeenten. Het verstrekken van categoriale bijzondere bijstand binnen het kader van armoedebestrijding is vervallen en er is flink bezuinigd op de

2 Gemeentelijk Armoedebeleid (2005) van Stimulansz

3 Dit is de bijstandsnorm plus de maximale inkomensvrijlating voor gezinnen.

4 Armoede en sociale uitsluiting bij kinderen, Den Haag, augustus 2007

budgetten van de bijzondere bijstand. Categoriale maatregelen zijn beperkt mogelijk voor 65 plussers, chronisch zieken en gehandicapten. Behalve de bijstandsuitkering en bijzonder bijstand zijn er ander instrumenten ter bestrijding van armoede.

- Inzetten van re-integratie instrumenten.
- Lokale toeslagen/ en verlagingenbeleid.
- Vrijlating inkomsten.
- Bepalingen met betrekking tot bijzondere bijstand (draagkracht, vermogen, drempelbedrag, aanvraagprocedure, controle, maximumbedragen).
- Bevorderen maatschappelijke participatie (zoals een stadspas).
- Collectieve ziektekosten verzekering.
- Individuele verstrekkingen (onder 65 jaar langer dan 3 jaar op bijstandsniveau).
- Schuldhulpverlening en kwijtscheldingen.

Het uitgangspunt van de gemeente Ridderkerk is om zoveel mogelijk mensen mee te laten doen in de samenleving. Participatie op de arbeidsmarkt staat hierbij voorop, maar ook maatschappelijke participatie behoort tot de mogelijkheden (vrijwilligerswerk, stages en mantelzorg).

Maatschappelijke participatie geldt voor iedereen. Voor kwetsbare groepen als uitkeringsgerechtigden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt en de uitkeringsgerechtigden die langdurig afhankelijk zijn van een uitkering, willen we meer inzetten om hen te activeren. De mogelijkheden vanuit de WWB zijn hierbij een goed uitgangspunt.

Daarnaast is het uitgangspunt Ridderkerkers zoveel mogelijk in staat te stellen voor zichzelf te zorgen. Voor degene die dat niet kunnen moet toegang worden verleend tot de noodzakelijke voorzieningen. Daar waar mogelijk moet ondersteuning geboden worden.

De ambitie van deze nota, het vergroten van het bereik en het gebruik van voorzieningen en het bieden van toekomstperspectief, moet leiden dat de minima geen (structurele) behoefte meer heeft aan de Voedselbank.

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de inkomensondersteunende maatregelen binnen de gemeente Ridderkerk.

4.1. Gemeentelijk beleid; Wat willen we nog meer gaan doen?

Bij de beschrijving van de actiepunten zijn we uitgegaan van de volgende uitgangspunten;

Participatie

Inkomensondersteuning en het bevorderen van participatie zijn onderdelen van het beleid Armoedebestrijding. Inkomensondersteuning wordt ingezet ten behoeve van participatie voor zover deze betrekking heeft op financiële middelen. Inkomensondersteuning is geen doel op zich maar een middel. Voorkomen van sociale uitsluiting van mensen met een laag inkomen valt binnen deze nota onder participatie.

Vooropgesteld wordt dat het beleid de inspanningen op het gebied van toeleiding naar (betaalde) arbeid niet mag doorkruisen, maar juist dient te stimuleren. Het beleid wordt tevens ingezet om mensen financieel zelfredzaam te maken. Binnen het beleid ligt de nadruk op het investeren in talenten en het inzetten op kwaliteiten. Daarbij is het uitgangspunt vertrouwen.

Toekomstperspectief en preventie

Deze nota wil vooral het accent leggen op het bieden van perspectief. Ingezet moet worden op het bieden van toekomstperspectief, gericht op werk en verandering van leefsituatie.

Het gemeentelijke beleid Armoedebestrijding wordt niet ingezet om symptomen te bestrijden, maar is gericht op het bieden van oplossen en voorkomen van problemen (toekomstperspectief).

Omgaan met geld en het voorkomen van schulden bij jongvolwassenen past binnen dit uitgangspunt. Maar ook het bieden van steun in uitzonderlijke situaties kan problemen voorkomen en kan een toekomstperspectief bieden.

Samenwerken en aansluiting zoeken

De gemeente Ridderkerk is van mening dat organisaties, de gemeente, het Rijk, de scholen en bedrijven, indien nodig, náást inwoners moeten staan en niet de regie overnemen. We zijn partners van elkaar.

Bij bestrijding van armoede speelt de verdeling tussen publieke en persoonlijke verantwoordelijkheid een belangrijke rol.

Als (lokale) overheid kunnen en willen we niet alleen complexe maatschappelijke problemen aanpakken. Uitgangspunt hierbij is dat armoedebestrijding gemeentebreed wordt gedragen. Er wordt intensief samengewerkt met de betrokken partners (burgers, organisatie, instellingen, overheid, scholen en bedrijven etc). Daarbij is het van belang dat partners elkaar weten te vinden, over de grenzen van de organisaties heen, om samen met de burger een oplossing te vinden. Deze oplossingen zijn gericht op het versterken van de positie van inwoners.

We zoeken aansluiting bij verschillende partners, zoals de Voedselbank. Tegelijkertijd willen we de specifieke partners, zoals de doelgroep, activeren. De actie Formulieren Brigade is hiervan een voorbeeld, namelijk het activeren en inzetten van de doelgroep uitkeringsgerechtigden ten behoeve van andere doelgroepen (ouderen en allochtonen).

4.2. Voor wie willen we meer gaan doen?

Het onderzoek van Kwiz geeft een duidelijke beschrijving van de samenstelling en achtergrondkenmerken van de minimahuishoudens in Ridderkerk. Verschillende acties zijn opgesteld om de beschreven doelgroepen te ondersteunen en participatie te bevorderen.

Kinderen

Uit het onderzoek van Kwiz blijkt dat het percentage kinderen dat opgroeit in een minimahuishouden iets meer is dan 10 procent. Naar type huishoudens is dit een percentage van 15,3 %.

Volgens het rapport 'Armoede en sociale uitsluiting bij kinderen' hangt het risico om in armoede te leven samen met het type huishouden waartoe kinderen behoren. Kinderen die opgroeien in arme eenoudergezinnen hebben volgens dit onderzoek een grotere kans om structureel arm te blijven. Bij eenoudergezinnen komt het vaker voor dat kinderen nergens lid van zijn, dat er geen geld is voor nieuwe kleren of geen geld is voor een Internetaansluiting. Elke dag een warme maaltijd op tafel is niet vanzelfsprekend binnen deze huishoudens. In vergelijking met twee-oudergezinnen, koesteren alleenstaande ouders lagere verwachtingen over het opleidingsniveau van hun kinderen. Meer dan 50 procent van deze kinderen is van allochtone afkomst.

Ouders/verzorgers die een Schuldhulpverleningstraject volgen hebben een besteedbaar inkomen van 90% van de bijstandsnorm. Toch kan voor kinderen uit deze gezinnen geen aanvraag ingediend worden voor een bijdrage uit het Maatschappelijk Participatiefonds. Schuldhulpverlening signaleert dat kinderen de dupe zijn van deze situatie.

Allochtonen

In de Armoedemonitor 2005 is de verwachting uitgesproken dat Armoede zal verkleuren. Het onderzoek van Kwiz bevestigt dit; het aandeel minima-huishoudens onder Niet-Westerse Allochtonen is hoog. Meer dan 32% van de Niet-westerse huishoudens behoort tot de minimahuishoudens in Ridderkerk. Van alle niet-Westerse kinderen in Ridderkerk groeit meer dan 27% op in een gezin met een minimuminkomen.

Specifieke kenmerken van armoede onder (oudere) allochtonen zijn bijvoorbeeld een korter arbeidsverleden in Nederland met navenante kortingen op pensioen of AOW. Ook hebben allochtonen bepaalde financiële verplichtingen, zoals verlenging van verblijfsvergunning of naturalisatie. Onbekendheid met voorzieningen en taalachterstand is kenmerkend voor deze groep.

Opvallend is, in vergelijking met autochtone vrouwen, de lage arbeidspositie van allochtone vrouwen⁵.

Behalve bovenstaande problematiek, signaleert Vluchtelingenwerk Ridderkerk problemen rond budgettering/schulden en opvoeding van allochtone jongeren.

Jongeren

Problemen als het ontbreken van startkwalificaties, werkloosheid en het maken van schulden komen voor bij een deel van de Ridderkerkse jongeren. Deze problemen vragen om een specifieke aanpak om ontsparing te voorkomen.

Ouderen

In overeenstemming met het landelijke beeld, bevinden zich onder de minima relatief veel alleenstaanden, vooral te vinden onder ouderen. Tegelijkertijd maakt in Ridderkerk de groep 65-plussers relatief weinig gebruik van de regelingen voor inkomensondersteunende maatregelen. Hoewel uit cijfers blijkt dat de inkomenspositie van ouderen de laatste jaren is verbeterd, zijn er nog steeds schrijnende situaties te vinden onder ouderen. Te denken valt aan ouderen met een onvolledige AOW, ouderen met hoge zorgkosten of ouderen die ongewild in een sociaal isolement verkeren. Voor ouderen geldt dat verbetering van hun inkomenspositie niet aan de orde is, dit in tegenstelling met jongeren en volwassenen.

4.3. Wat gaan we meer doen?

1 Vergroten bereik en gebruik inkomensondersteunende maatregelen

Het vergroten van het bereik en gebruik van de inkomensondersteunende maatregelen kan, wanneer iedere aanvraag individueel beoordeeld wordt, de uitvoeringskosten verhogen. Door inzicht in de doelgroep, het vereenvoudigen van de aanvraagprocedure kan op efficiency juist winst behaald worden.

Bij het vereenvoudigen van de aanvraagprocedure wordt ingezet op algemene aandachtspunten, zoals taalgebruik, bereikbaarheid informatie en vermindering van bewijsstukken. Dit zijn vooral korte termijn acties, waarvan de verwachting is dat ze snel effect hebben.

Daarnaast zijn er lange termijn acties opgesteld. Inzet van Sociaal Raadvrouw, inzet van Formulieren Brigade, en het onderzoek naar verbetering van efficiëntie binnen de uitvoering van het pakket aan regelingen, zijn voorbeelden hiervan.

*** Aanvraagprocedure**

- Momenteel worden aanvraagformulieren tekstueel getoetst op onnodig ingewikkeld ambtelijk taalgebruik. Aan het Klantenplatform is gevraagd structureel mee te denken aan het vereenvoudigen van de formulieren.
- Een ander actiepoint betreft het versnellen van de aanvraagprocedure. Het verminderen van het aantal bewijsstukken, het terugbrengen van de doorlooptijd, het vergroten van de klantvriendelijkheid, kostenbesparing zijn enkele aspecten hiervan. Momenteel wordt dit actiepoint uitgewerkt.
- Voor enkele doelgroepen zijn de criteria inkomen en vermogen reeds vastgesteld (cliënten met een WWB-uitkering en AOW-ers met vrijstelling van gemeentelijke belastingen). Deze aanpak kan verruimd worden naarmate het inzicht in de doelgroepen vordert. Werkwijze van dit actiepoint is in overeenstemming met hoogwaardig handhaven.
- Het verstrekken van gratis antwoordenvellen valt binnen het vereenvoudigen van de aanvraagprocedure.

⁵ Armoedemonitor 2005

* **Communicatie aanvraagprocedure**

De wijze van communicatie naar cliënten is tegen het licht gehouden. Enerzijds willen we als organisatie zo toegankelijk mogelijk zijn voor inwoners en anderzijds willen we, daar waar nodig, ook de inwoners en organisaties tegemoet komen.

Toegankelijkheid organisatie;

Om dit onderdeel te verbeteren wordt onder andere ingezet op het opstellen van een structurele campagne. Basis hierbij is herhaling, herkenbaarheid en gemak. Gemeentelijke kanalen, waaronder de huis aan huisbladen en internet, worden beter en meer ingezet. Uitgangspunt hierbij is het vergroten van de bekendheid van de regelingen (van bijzondere bijstand tot kwijtscheldingbeleid gemeentelijke belastingen) en op het vergroten van het bereik (doelgroepen). Internet wordt meer en beter ingezet om bekendheid van de regelingen en het bereik te vergroten. Zaken als toegankelijkheid en gemak (downloaden van formulieren) moeten verbeterd worden. De toegankelijkheid van de organisatie wordt jaarlijks geëvalueerd op gebruik van internet, publicaties, en tevredenheid (eenvoud en gemak) van de gebruiker (we streven naar minimaal een 7).

Naar de inwoners toe;

Daarbij wordt een 'seizoensgebonden' mailing opgezet (bijvoorbeeld met betrekking tot schoolkosten aan ouders met kinderen voor het begin van het nieuwe schooljaar etc). Tevens wordt bekeken of het starten van een nieuwsbrief voor 'Minima' tot de mogelijkheden behoort of dat de bestaande Nieuwsbrief voor cliënten met een WWB uitkering uitgebreid kan worden voor de gehele minimadoelgroep.

Formulieren Brigade

De Formulieren Brigade wordt ingezet als stap richting de inwoners van Ridderkerk en richt zich gelijktijdig op het activeren van de doelgroep. De Formulieren Brigade wordt opgericht om bereik en gebruik van inkomensondersteunde maatregelen te vergroten. Dit actiepoint heeft twee doelstellingen;

1. het bieden van hulp bij het invullen van gemeentelijke formulieren in het kader van het armoedebestrijding.
2. het opleiden en gericht inzetten van cliënten met een WWB-uitkering als Brigadier.

Cliënten met een WWB uitkering worden geselecteerd voor dit re-integratie project en volgen een gedegen opleiding. Tegelijkertijd gaan zij onder supervisie in de praktijk aan de slag. Na een bepaalde periode moet deze groep uitgestroomd zijn naar betaalde arbeid.

Het project is laagdrempelig, de inzetbaarheid is flexibel en WWB cliënten krijgen perspectief op een opleiding en baan. De Formulieren Brigade is bedoeld voor alle inwoners in Ridderkerk en sluit aan bij wijkwerk, met speciale aandacht voor de kwetsbaren in Ridderkerk waaronder ouderen. De Formulieren Brigade wordt jaarlijks geëvalueerd op aantal (huis)bezoeken, aantal aanvragen en tevredenheid van de gebruiker (we streven naar minimaal een 7).

Naar de organisaties toe;

Behalve communicatie over de regelingen naar potentiële gebruikers moet samenwerking met partners geïntensiveerd worden. Op wijkniveau en organisatieniveau moeten regelingen en aanvraagformulieren bekend zijn en gaat de gemeente in gesprek met ondermeer AMW, SWOR, Voedselbank, Jeugdwerk, Vluchtelingenwerk, religieuze instellingen, Scholen, Sociaal raadvrouw, Schuldhulpverlening.

Tegelijkertijd wordt de deskundigheid van de verschillende organisaties ingezet in de strijd tegen armoede. In de acties gericht op 'Met elkaar aanpakken' is dieper ingegaan op de rol van de Voedselbank.

* Bestandskoppeling

Om de doelgroep beter in beeld te krijgen wordt bestaande informatie efficiënter ingezet, waaronder informatie verkregen uit bestandskoppeling van de gemeentelijke belastingen. Aanvullend hierop worden doelgroepen gerichter geïnformeerd over specifiek voor hen geldende inkomensondersteunende maatregelen. Deze reeds ingezette werkwijze van bovenstaande aanpak valt binnen de mogelijkheden van de Wet Bescherming Persoonsgegevens en heeft goede resultaten geboekt.

De mogelijkheden van bestandskoppeling moeten uiteindelijk leiden naar meer aanvragen van inkomensondersteunde maatregelen.

* Risicogroepen

Het in beeld brengen van risicogroepen vereist een specifieke aanpak, hiervoor moet ingezet worden op integrale samenwerking en preventie. Inzicht in de verschillende risicogroepen leidt tot een inzicht in behoeften waarop de gemeente kan anticiperen. Deze preventieve aanpak moet leiden tot minder escalaties als huisuitzettingen en het afsluiten van stroom (evaluatie Klachtenoverleg).

Twee actiepunten worden gestart:

Uitbreiding overlegstructuur

Voorkomen moet worden dat inwoners door schulden steeds dieper in de problemen raken. Problemen als huisuitzettingen, afsluitingen of onverzekerde burgers, komen steeds vaker voor. Bestaande overlegstructuren moeten uitgebreid worden (met goede afspraken) met bedrijven als UPC en Eneco. Doel hiervan is elkaar informeren over klanten met structurele betalingsachterstanden en het inzetten van adequate hulpverlening. Uitbreiding met andere organisaties als Zorgverzekeraars behoort tot de mogelijkheden, gericht op samenwerking en voorlichting.

Jongeren

Jongeren zijn een belangrijke risicogroep. Zij maken steeds makkelijker (hogere) schulden. Uit onderzoek blijkt dat het hebben van schulden kan leiden tot vroegtijdig schoolverlating. Het inzetten van preventie activiteiten, zoals preventielessen voor de hoogste klassen van de onderbouw en voor de bovenbouw, is hiervoor een adequaat middel. Een lespakket speciaal voor de onderbouw en bovenbouw wordt scholen aangeboden. Dit lespakket behandelt met name het omgaan met geld en het voorkomen van schulden onder jongeren. Het aangeboden lespakket wordt geëvalueerd met scholen en jongeren zelf en meegenomen in het onderzoek.

Jongeren tot 23 jaar zonder uitkering kunnen aanspraak maken op ondersteuning op arbeidsinschakeling en op een voorziening gericht op arbeidsinschakeling (Nuggers). Deze voorziening moet meer ingezet worden voor jongeren zonder startkwalificaties of werk.

* Verbetering efficiëntie

Binnen de gemeente zijn er verschillende fondsen en bijstand waar inwoners een beroep op kunnen doen. De fondsen en bijstand zijn verdeeld in verschillende categorieën (maatschappelijke participatie, bijzondere bijstand etc), aanvraagformulieren en bewijsstukken. Systematiek hiervan wordt onder de loep genomen en bekeken op mogelijke verbetering op efficiëntie en effectiviteit, voor de organisatie en voor de aanvrager. Met het Klantenplatform wordt bezien of de verordening geactualiseerd moet worden. Onderzocht wordt onder andere of het inzetten van een Knipkaartsysteem (cliënten kunnen beschikken over een jaarlijks tegoed) een optie is. Onderzoek naar de verbetering van efficiency (evaluatie) is een onderdeel hiervan (zie toegankelijkheid organisatie).

* **Resultaat Nota Armoedebestrijding**

Zoals eerder aangegeven worden uitvoering en resultaten van de acties gevolgd en periodiek met de verschillende platformen besproken. Tevens zal een onderzoek naar de inkomenspositie van minima in Ridderkerk over 2008 worden uitgevoerd. De resultaten van dit onderzoek, een significante stijging van aanvragen van de inkomensondersteunende maatregelen, de uitkomsten van de samenwerking met organisaties, onderzoek tevredenheid van de gebruiker, moeten zicht geven op concreet behaalde resultaten. De verschillende actiepunten worden geëvalueerd.

2 Ondersteuning kwetsbare doelgroepen

We hebben ons de vraag gesteld of de kwetsbaren in de samenleving voldoende bereikt worden. Het gaat met name om kinderen, ouderen, inwoners met meerdere problematiek en inwoners in een acute noodsituatie. Voor deze doelgroepen zijn acties opgezet, die gericht zijn op participatie en het stimuleren van zelfredzaamheid.

* **Inkomensgrens**

In het onderzoek van Kwiz is het inkomen van de minima gebaseerd op een bedrag lager dan of gelijk aan 120% van het wettelijk sociaal minimum. In Ridderkerk wordt reeds in de praktijk een ruimhartige inkomensgrens van 120% gehanteerd. In vergelijking met andere gemeenten is deze inkomensgrens hoog. Hierdoor ontstaat een brede doelgroep die aanspraak kan maken op inkomensondersteunde maatregelen.

Voorgesteld wordt deze inkomensgrens op 120% van het de bijstandsnorm vast te stellen voor het gemeentelijke beleid Armoedebestrijding.

* **Maatschappelijk Participatie Fonds**

Inwoners van Ridderkerk die een traject bij Schuldhulpverlening volgen, hebben een besteedbaar inkomen gebaseerd op 90% van de bijstandsnorm. Deze doelgroep kan geen aanvraag indienen voor het Maatschappelijk Participatiefonds. Kinderen, met ouders in een Schuldhulpverleningstraject, zijn de dupe van deze situatie.

Door verruiming van het criterium 'aanvrager'(artikel 2) in de verordening Maatschappelijke Participatie kan de doelgroep wel een aanvraag indienen, op voorwaarde dat de aanvraag is ingediend ten behoeve van participatie van kinderen en het Schuldhulpverleningstraject succesvol verloopt. De verordening wordt na vaststelling van de nota aangepast.

Vanuit het Maatschappelijk Participatiefonds kan aan gezinnen met schoolgaande kinderen ondersteuning aangeboden worden.

Er vindt nog onderzoek plaats naar de verschillende mogelijke vormen van ondersteuning, (conform het Nibud basispakket) zoals internetaansluiting en/of het gebruik maken van computers. Dit actiepunt wordt meegenomen in de algemene evaluatie van inkomensondersteunde maatregelen.

* **Tweede kortingstarief Tafeltje-dek-je voor ouderen**

De Stichting Welzijn Ouderen Ridderkerk (SWOR) organiseert in samenwerking met de keuken van het Zorgcentrum de Riederborgh een maaltijdsdienst.

Op verzoek van de gemeente is een onderzoek uitgevoerd door de SWOR. Uit dit onderzoek is gebleken dat circa 40 ouderen buiten het huidige kortingstarief vallen. Uit het zelfde onderzoek blijkt dat deze groep veel moeite kost het hoofd boven water te houden. Deze doelgroep heeft inkomen op AOW niveau met aanvullend inkomen tussen de € 177,- en € 354,-.

Voorgesteld wordt een tweede kortingstarief in te voeren voor bovenstaande doelgroep.

De SWOR houdt jaarlijks een onderzoek naar de doelgroep en de behoeften van Tafeltje Dekje (aantallen en tevredenheid).

* **Noodfonds**

Het Noodfonds is gebaseerd op twee principes, te weten het bieden van een perspectief en het voorkomen van een noodsituatie. Het Noodfonds voorziet in het bieden van steun in uitzonderlijke

situaties en is bedoeld voor inwoners in Ridderkerk die geen aanspraak kunnen maken op een voorliggende voorziening. Er is sprake van schrijnende gevallen of acute noodsituaties indien kinderen in ernstige mate worden gedupeerd of indien er sprake is van ernstige gezondheidsrisico's (Huiselijk Geweld). De gemeente stelt de criteria vast om in aanmerking te komen voor een bijdrage van het Noodfonds. Het Noodfonds wordt jaarlijks geëvalueerd op aantallen aanvragen, soort aanvragen en resultaat van toekenning.

Legeskosten

Vreemdelingen die in Nederland willen blijven, worden onderscheiden in asielzoekers/vluchtelingen en andere vreemdelingen. Voor de categorie 'verblijfsvergunningen asiel' zijn geen legeskosten verschuldigd. Voor de verblijfsvergunning regulier daarentegen zijn hoge tarieven van toepassing. Betrokkenen worden door de tariefsverhogingen getroffen. Vooral arme gezinnen, bijvoorbeeld met veel kinderen, met slechts één ouder of met schulden, komen in grote financiële problemen. In 2006 betrof het een enkel gezin met twee kinderen. Naar schatting zal het totale bedrag van de legeskosten in het jaar 2008 hoger liggen. Deze hogere cijfers worden onder andere veroorzaakt doordat nieuwkomers, gezinshereniging hebben aangevraagd en/of nog gaan doen. Voorgesteld wordt dat de gemeente ook voor de legeskosten criteria vaststelt om in aanmerking te komen voor een bijdrage van het Noodfonds. Vluchtelingenwerk wordt betrokken bij de evaluatie van dit onderdeel van het Noodfonds.

*** Computer project**

In het kader van re-integratie van volwassenen met een WWB-uitkering wordt, conform het Nibud basispakket, onderzocht in hoeverre computers/internetaansluiting bijdraagt aan aansluiting met de arbeidsmarkt. Bij dit onderzoek (aantallen en resultaat uitstroom) zijn casemanagers betrokken.

*** Activering**

1. De gemeente voelt zich verantwoordelijk voor cliënten die een uitkering ontvangen maar ook voor cliënten die uitstromen naar reguliere duurzame arbeid. In het bestek van re-integratie instrumenten en in de afspraken met de re-integratie bureau's is nadrukkelijk een uitgebreide vorm van nazorg opgenomen. Nazorg wordt ingezet om specifieke problematiek te voorkomen en zelfredzaamheid van cliënten te stimuleren. Nazorg wordt ingezet bij cliënten die uitstromen naar reguliere arbeid, ter voorkoming van terugval in de bijstand. Deze terugval kan veroorzaakt worden door financiële redenen of werkgerelateerde problematiek. De duur van nazorg is gemiddeld 12 maanden maar kan ook afwijken totdat de cliënt zelfredzaam is.
2. Iedere cliënt met een WWB uitkering moet in staat worden gesteld weer deel te nemen aan het arbeidsproces. Geen enkele cliënt wordt daarom op voorhand afgeschreven. Met enkele gespecialiseerde re-integratiebureau's zijn daarom afspraken gemaakt om cliënten met meervoudige problematiek maatschappelijke participatietrajecten te starten. Essentieel voor deze doelgroep is de koppeling met psychische, psychiatrische, fysieke, sociale (opvoedkundige) en financiële problematiek. Uitgangspunt hierbij is dat cliënten stap voor stap weer geactiveerd worden, passend bij hun situatie en verantwoordelijkheden.

Voor dit actiepunt zijn resultaatafspraken vastgesteld met de re-integratiebureaus.

*** Collectieve zorgverzekering**

De huidige doelgroep is afgebakend tot de inwoners met een WWB uitkering en inwoners met een andere uitkering (AOW, WIA/WAO, Wajong, AAW en WW). Bij 100% bereik is er ruim € 125.000,= nodig. De gemeentelijke bijdrage per polis per maand is € 15,=. In 2007 is het bereik 73%. In het huidige beleid krijgt slechts een deel van de totale minima een gemeentelijke bijdrage voor de maandelijks poliskosten. Wanneer alle 1750 huishoudens een gemeentelijke bijdrage ontvangen bedragen de extra kosten (uitgaande van 73% van 1750 €

230.000,= minus € 126.000,=) = €104.000,=. Vanwege andere prioriteiten in de nota wordt geen uitbreiding van de doelgroep voorgesteld.

3 Met elkaar aanpakken

Armoede is een complex verschijnsel. Organisaties bieden vaak een oplossing voor slechts een onderdeel van het gehele probleem. Hierdoor ontstaat er een versnipperd hulpaanbod. In de visie van de nota is verwoord dat armoedebestrijding gemeentebreed gedragen moet worden. Organisaties moeten elkaar vinden, over de grenzen van de organisaties heen, om samen met de burger een oplossing te vinden.

Deze oplossingen zijn gericht op het versterken van de positie van inwoners. Door gebruik te maken van de deskundigheid van organisaties krijgt de gemeente meer inzicht in de doelgroepen en meer inzicht op de doelgroep toegespitst voorzieningspakket. Dit betekent concreet dat we ons gezamenlijk moeten inspanssen binnen en buiten het gemeentehuis, door samenwerking met onze partners.

*** Integrale aanpak**

Deze integrale aanpak sluit aan bij de gedachte van de WMO om een samenhangend, lokaal maatschappelijk ondersteuningsaanbod te bieden aan de kwetsbaren in de samenleving. Voor betrokkenen zelf en de samenleving betekent dit dat 'erger voorkomen wordt'.

- Bestaande overlegstructuren met verschillende partners moet ingezet worden voor een integrale aanpak armoedebestrijding (zie ook communicatie). Vanuit ieders verantwoordelijkheid, werken wij vanuit de gemeente met onze partners samen. Doel van de samenwerking is ieders bijdrage aan bestrijding van armoede. Onze partners zijn bijvoorbeeld het Klantenplatform, het Sociaal Platform (waaronder de Voedselbank en Jeugdzorg), leveranciers.
- Voorwaardelijke hulpverlening, als aanpak van de diverse problematiek bij kwetsbare inwoners, is één van de recente uitkomsten van het samenwerkingsverband met wisselende partijen zoals Woonvisie, gemeentelijke sociale dienst, schuldhulpverlening en inwoners. Deze voorwaardelijke hulpverlening is gericht op het activeren van mensen waarmee hun zelfredzaamheid en het nemen van verantwoordelijkheid wordt vergroot. In de vorm van een zorgmakelaarcontract worden de afspraken van alle partijen schriftelijk vastgelegd.
- Ook binnen onze gemeentelijke organisatie moet armoedebestrijding tussen onze oren zitten. Wij moeten daar naar handelen. Niet alleen op het terrein van inkomensondersteuning maar juist ook op het brede terrein van participatie. We moeten niet afwachtend zijn en ons laten leiden door de 'slachtoffergedachte' maar juist reageren vanuit het principe dat ieder mens talenten en kwaliteiten heeft die ingezet kunnen worden. Het stimuleren van eigen ondernemerschap, het (mede) opzetten van een supermarkt voor en door minima, passen binnen deze gedachte. In de spreekkamer, achter het loket, in gesprek met de burger, in overleg met elkaar moeten we alert zijn op signalen en deze vertalen in mogelijkheden en kansen.

Intensieve samenwerking

Integrale aanpak leidt in het veld tot intensievere samenwerking. Dit blijkt uit een integrale aanpak van zorg, wonen en welzijn. Problemen kunnen aangepakt worden (waaronder huurschulden) en escalaties, zoals huisuitzettingen, kunnen voorkomen worden.

Op termijn kan deze intensievere samenwerking gevolgen hebben voor de werkdruk en het aantal benodigde fte's van maatschappelijke organisaties.

Samenwerking Voedselbank

Uit een onderzoek van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid blijkt dat vooral eenouder gezinnen (43%), mensen met schulden (43%) en mensen met een bijstandsinkomen gebruik maken van de Voedselbank. Tegelijkertijd is geconcludeerd dat veel cliënten van de Voedselbank geen gebruik maken van de inkomensondersteunende regelingen. Een reden van dit

niet-gebruik is dat cliënten niet op de hoogte zijn van de mogelijkheden. We willen nog meer in gesprek met de verschillende professionals, waaronder de medewerkers van de Voedselbank. De gemeente ziet de Voedselbank als een belangrijke gesprekspartner.

De deskundigheid (bekendheid doelgroep, behoeften, risico's) van de medewerkers van de Voedselbank moet ingezet worden om armoede te bestrijden.

Medewerkers kunnen voorlichting krijgen over de bestaande regelingen en kunnen cliënten informeren over opleidingen (WWB-trajecten, opleidingen voor analfabeten), mogelijkheden om hun schuldenproblematiek aan te pakken etc. Daarnaast heeft de Voedselbank, als partner in een structureel overleg, een signalerende rol wat betreft behoefte, risicogroepen, knelpunten in het gemeentelijke beleid etc.

De Voedselbank heeft geen cliëntvolgsysteem, van belang is de signalerende functie van de Voedselbank.

Financieel overzicht

Maatregel	Raming	Structureel/incidenteel	Dekking
Preventie lessen omgaan met geld/schulden Jongeren	€ 56.000	Incidenteel	Dekking: Tijdelijke Regeling Schuldhulpverlening € 56.000
Verruiming kortingstarief maaltijden ouderen	€ 22.000	Structureel	Dekking begroting
Maatschappelijk participatie Fonds	€ 50.000,=	Structureel	Dekking begroting
Noodfonds	€ 15.000	Structureel	Dekking begroting
Formulieren Brigade	€ 40.000	Structureel	Dekking middels werkdeel WWB € 40.000
Onderzoek inkomenspositie Minima	€ 12.000	Structureel 2 jaarlijks	Dekking begroting
Sociaal raadvrouw	€ 18.000	Structureel	Dekking voor 2 jaar (2008 – 2009)
Integrale aanpak; intensieve samenwerking	€ 15.000	Structureel	Dekking begroting
Communicatiedoelinden,	€ 5000,=	Structureel	Dekking begroting
Totaal	€ 233.000		
	€ 114.000		Reeds verwerkt in de begroting
	€ 119.000		Dekking begroting

- De kosten voor uitbreiding van de doelgroep die in aanmerking komen voor een bijdrage in de kosten voor de collectieve ziektekosten verzekering zijn niet opgenomen in het financiële overzicht. De kosten hiervoor worden te hoog gevonden (€ 104.000).
- Voor de bestrijding van armoede zal structureel extra geld beschikbaar gesteld worden door het rijk (Extra rijksmiddelen via gemeentefonds).

Bijlage 1

Inkomensondersteunde maatregelen

- Landelijk
 - Heffingskortingen
 - Toeslagen
 - Teruggaaf buitengewone uitgaven
- Lokaal
 - (Categoriale) bijzondere bijstand
 - Kwijtschelding belastingen
 - Collectieve ziektenkostenverzekering
 - Schoolfonds
 - PC-project (zie regeling overhead en Nibud discussie Heleen)
 - Tegemoetkoming sociaal-culturele activiteiten (declaratiefonds, kortingspas)

Kosten welke via de bijzondere bijstand in aanmerking kunnen komen voor een vergoeding om niet zijn;

Advocaatkosten en griffie recht
Begrafeniskosten
Bewindvoerderskosten
Dieetkosten
Gebruiksgoederen (***in de vorm een lening***)
Hoortoestel
Pedicurekosten
Reiskosten naar familie in inrichting (ver buiten Ridderkerk)
Woonkosten (ter overbrugging van huurtoeslag van belastingdienst).
Eigen bijdrage tandartskosten
Verhuis –en inrichtingskosten
Eigen bijdrage thuiszorg

Kosten welke via het participatiefonds voor vergoeding in aanmerking kunnen komen:

Contributie voor deelnemen aan sport,- culturele- en sociaal- culturele activiteiten
Bijkomende kosten die direct verband houden met hiervoor genoemde activiteiten
Lidmaatschap van bibliotheek, museum,bezoek concert, bioscoop, pretpark
Kosten van abonnement op regionaal/landelijk dagblad
Kosten schoolgaande kinderen 6 tot 18 jaar
Kosten chronische zieken/ gehandicapten en ouderen

Kosten van brillen en contactlenzen:

Hiervoor kan een vergoeding worden verstrekt. Hierbij wordt rekening gehouden met een eventuele vergoeding van de ziektekostenverzekeraar.

Overig:

Langdurigheidstoeslag
Collectieve ziektenkostenverzekering
Rotterdampas

Landelijk:

Huurtoeslag (belastingdienst)
Diverse zorgtoeslagen (belastingdienst)
Bijdrage via Wet Kinderopvang

Bijlage 2

Deelnemers Conferentie Armoedebestrijding

1. Algemeen Maatschappelijk Werk
2. Beleidsplatform Ouderen
3. Klantenplatform
4. Sociaal Platform
5. SWOR
6. Interdiakonaal Beraad
7. Kerken
8. Acor
9. Vluchtelingenwerk
10. Woonvisie
11. Stichting Pameijer
12. KBO-Ridderkerk
13. Voedselbank
14. Nibud
15. Schuldhulpverlening
16. Bureau voor Jeugdzorg
17. Farelcollege
18. Albedacollege
19. Ay Yldiz
20. Gehandicaptenraad
21. Kwiz
22. Raadsleden gemeente Ridderkerk
23. Gemeente Ridderkerk

Beleidsnotitie Ridderkerk

Bijlage 3

Actiepunten en tijdsplanning

	Actie	Wie	Wanneer
1	Vergroten bereik en gebruik inkomensondersteunende maatregelen <ol style="list-style-type: none">1. Aanvraagprocedure en verbeteren efficiëntie (knipkaart)2. Formulieren brigade3. Bestandsbeheer Minima4. Integrale Samenwerking5. Noodfonds6. Activering (Nazorg en Cliënten met meervoudige problematiek)	<ol style="list-style-type: none">1. Coördinator Loket Zorg en Welzijn2. Plan van Aanpak beleidsmedewerker SPO Implementatie Coördinator Wijzerplaats3. Coördinator Bedrijfsvoering4. Beleidsmedewerker SPO5. Opstellen Protocol beleidsmedewerker SPO Uitvoering met partners6. Coördinator Loket Zorg en Welzijn	<ol style="list-style-type: none">1. Structureel2. december 2007 start januari 20083. Structureel4. Structureel5. december 20076. Structureel